

Hoofdstuk 7

Transitiegedreven economisch en innovatiebeleid

In het transitiegedreven innovatiebeleid werken overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere stakeholders samen aan innovatie voor economische en maatschappelijke impact. In het Regeerakkoord 2024-2029 wordt veel aandacht besteed aan:

- digitale transitie
- de transitie naar meer strategische autonomie
- energie- en klimaattransitie

Hieronder wordt de focus van de missies in meer detail besproken.

1. Digitale transitie: Vlaanderen in de digitale toekomst

De digitale transitie is een van de belangrijkste uitdagingen en kansen voor Vlaanderen. Digitalisering raakt alle aspecten van onze economie en samenleving: van innovatie en werkgelegenheid tot veiligheid en duurzaamheid. Het Vlaamse en Europese beleid zetten sterk in op deze transitie, met als doel een digitale, veerkrachtige en toekomstgerichte economie te realiseren. Voor Vlaanderen betekent dit dat we niet alleen moeten aansluiten bij Europese ambities, maar ook eigen accenten leggen die onze sterktes versterken.

1.1 Europa's Digital Decade als kompas

Europa heeft met de Digital Decade 2030 duidelijke doelstellingen gesteld: tegen 2030 moeten 80% van de Europeanen basisdigitale vaardigheden beheersen, 75% van de bedrijven clouddiensten, AI of big data gebruiken, en moet Europa wereldwijd leiden op het vlak van halfgeleiders, digitale infrastructuur en cybersecurity. Vlaanderen speelt hierin een actieve rol, onder meer door opvolging van de discussies binnen de Raadswerkgroep TELECOM, waar digitale Europese regelgeving wordt bepaald, en de financieringen vanuit het Digital Europe Programme, waaruit de digitale transitie Europees ondersteund wordt.

Deze activiteiten ondersteunen digitale transformatie in het bedrijfsleven, de overheid en de samenleving. Daarnaast investeert Europa in strategische projecten zoals de European Chips Act, die de productie van halfgeleiders in Europa moet versterken, en het EuroHPC-initiatief voor supercomputing.

1.2 Vlaamse prioriteiten: AI, cybersecurity en chips

Vlaanderen zet in op een aantal sleuteldomeinen om de digitale transitie te versnellen:

- **Artificiële Intelligentie (AI):** Vlaanderen volgt de Europese AI Act op de voet en sluit aan bij initiatieven zoals de AI Factories en Testing & Experimentation Facilities. Het Vlaams Beleidsplan AI zorgt voor een gecoördineerde aanpak, met aandacht voor ethiek, innovatie en capaciteitsopbouw; daaruit volgen programma's zoals het Vlaams Onderzoeksprogramma AI, VLAIO-ondersteuning inzake de implementatie van AI en digitalisering, het Kenniscentrum Data & Maatschappij, de Vlaamse AI Academie en het programma voor Burgerwetenschap AI – amai!
- **Cybersecurity:** Veiligheid in het digitale tijdperk is cruciaal. Vlaanderen volgt de Raadswerkgroep Cyber op en overziet samen met VLAIO het Vlaams Beleidsplan Cybersecurity, met focus op bewustmaking, innovatie en samenwerking tussen overheid, bedrijven en kennisinstellingen via het Vlaams Onderzoeksprogramma Cybersecurity, Cybersecurity ondersteuning voor bedrijven vanuit VLAIO en een reeks Flankerende Maatregelen die de implementatie van cybersecurity in Vlaanderen ondersteunen.
- **Nanotechnologie en chips:** Als thuisbasis van wereldspeler imec speelt Vlaanderen een sleutelrol in de Europese Chips Act. Initiatieven zoals de Pilot Line NV en het Flemish Chips Competence Center versterken onze positie in de wereldwijde halfgeleiderindustrie.

1.3 Stakeholderbetrokkenheid en samenwerking

Om de digitale transitie te laten slagen, is samenwerking essentieel. Het Vlaams EU-Platform herlanceerde recent de Werkgroep 5 – Digitalisering, waar overheid, bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties samenwerken aan een gemeenschappelijke agenda.

Ook VLAIO speelt een belangrijke rol, onder meer via ondersteuning van digitale innovatie bij bedrijven en de uitrol van digitale vaardigheden in het onderwijs en de arbeidsmarkt.

2. Transitie naar meer strategische autonomie: industriebeleid, chips, circulaire grondstoffen, defensie en veiligheid

In een snel veranderende wereldorde, gekenmerkt door geopolitieke spanningen, schaarste aan grondstoffen en toenemende mondiale concurrentie, wordt het belang van open strategische autonomie voor de industrie in Vlaanderen en de EU steeds duidelijker. De EU moet het vermogen hebben om cruciale economische sectoren, technologieën en waardeketens zelfstandig te ontwikkelen om te vermijden dat het zich afhankelijk maakt van derde landen. Tegelijkertijd impliceert het begrip 'open' dat de EU zich blijft inzetten voor vrije en eerlijke internationale handel, samenwerking met betrouwbare partners en een open markteconomie, maar dan wel met meer aandacht voor wederkerigheid, veiligheid en duurzaamheid.

Voor Vlaanderen – een regio met een sterk industriële basis, hoogtechnologische clusters en een uitgesproken exportgerichte economie – is open strategische autonomie van groot belang. De verstoringen in wereldwijde toeleveringsketens, bijvoorbeeld door de coronapandemie of de oorlog in Oekraïne, hebben aangetoond hoe kwetsbaar economische sectoren zijn wanneer cruciale grondstoffen, componenten of technologieën uit slechts een beperkt aantal landen komen.

Door strategisch te investeren in eigen industriële capaciteit, innovatie en circulaire economie – bijvoorbeeld op het vlak van batterijtechnologie, halfgeleiders, waterstof of AI – kan Vlaanderen bijdragen aan een veerkrachtigere EU. Dit vereist ook samenwerking over de landsgrenzen heen: binnen de EU, met kennisinstellingen, overheden en bedrijven, en met internationale partners die onze normen en waarden delen.

Via een geïntegreerde strategie wordt niet alleen de Vlaamse industrie versterkt, maar wordt ook een cruciale bijdrage geleverd aan de bredere Europese ambitie voor open strategische autonomie:

- De Vlaamse industrie staat internationaal sterk met sectoren zoals chemie, agrovoeding, farmaceutica en technologie. Om deze positie te behouden en te versterken, kiest Vlaanderen resoluut voor een beleid dat inzet op het verminderen van afhankelijkheden van externe leveranciers voor cruciale grondstoffen, technologieën en infrastructuur, zonder zich af te sluiten van internationale samenwerking.
- Nieuwe geopolitieke en maatschappelijke uitdagingen vereisen een inzet op toekomstgerichte sectoren zoals duurzame energie, biotechnologie, digitale technologieën, ruimtevaart en defensie. Een sterke Vlaamse verankering van deze strategische domeinen, via ecosystemen van bedrijven, kennisinstellingen en overheid, is prioritair.
- Vlaanderen sluit ook aan bij Europese initiatieven zoals de Chips Act, Net-Zero Industry Act en de Critical Raw Materials Act, en blijft investeren in projecten van gemeenschappelijk Europees belang (IPCEI's), met aandacht voor efficiëntie en eerlijke concurrentie.
- Daarnaast bouwt Vlaanderen aan een circulaire economie als fundament voor grondstoffenzekerheid en duurzaamheid. Initiatieven zoals Vlaanderen Circulair, innovatieprogramma's rond artificiële intelligentie en cybersecurity, en ondersteuning van strategische infrastructuur in havens, maken deel uit van dit brede industrieel beleid.
- Via het Industrieforum, overleg met sociale partners (VESOC), en interfederale samenwerking rond ruimtevaart en defensie-innovatie (zoals NAVO's DIANA en NIF), werkt Vlaanderen aan een gecoördineerde aanpak die Vlaamse belangen veiligstelt en de regionale economie weerbaarder en toekomstbestendig maakt.

Open strategische autonomie is dus geen pleidooi voor protectionisme of economische zelfvoorziening, maar voor een doordachte hertekening van de Europese en Vlaamse industriële strategie. Het doel is een toekomstbestendige, competitieve en duurzame industrie die bestand is tegen externe schokken en bijdraagt aan de economische en maatschappelijke doelstellingen van Vlaanderen en de Europese Unie.

Op 4 april 2025 keurde de Vlaamse Regering het **Vlaams Defensieplan**⁶⁵ goed: een ambitieus plan dat inzet op meer veiligheid en economische kansen voor Vlaanderen. In tien actiepunten maakt Vlaanderen zich weerbaarder in een snel veranderende wereld. Centraal in het plan staat de oprichting van een Vlaams Defensiefonds, dat tot 1 miljard euro strategisch kapitaal bundelt voor bedrijven met defensie- of dual-use technologie. Met de afschaffing van de omzendbrief Muyters verdwijnt tegelijk een rem op het Vlaamse defensieonderzoek, zodat we onze hoogtechnologische kennis kunnen inzetten. Ook het Wapenhandeldecreet wordt gemoderniseerd, zodat Vlaamse bedrijven sneller en eenvoudiger kunnen exporteren, met respect voor veiligheid en internationale afspraken.

In uitvoering van het Vlaams Defensieplan keurde de Vlaamse Regering eind december de **Vlaamse Innovatie- en Industriestrategie voor Veiligheid en Defensie (VISD)**⁶⁶ goed. Een langetermijnstrategie die de technologische en industriële basis voor defensie in Vlaanderen versterkt en ondersteunt.

De VISD heeft drie bredere strategische doelstellingen:

1. Versterken van de industriële defensiecapaciteiten

VISD stimuleert technologische innovatie en industriële samenwerking om de defensiegerelateerde industrie te versterken en bij te dragen aan onze strategische autonomie. Vlaanderen wordt zo een betrouwbare en relevante internationale partner binnen de Europese defensiewaardeketen. We voorzien daarvoor ook de nodige investeringen.

2. Verhogen van de innovatiecapaciteit binnen de Vlaamse veiligheids- en defensiebasis

We creëren een stimulerend klimaat waarin gericht geïnvesteerd wordt in het valoriseren van Vlaamse technologie en kennis. Dit gebeurt door voort te bouwen op baanbrekende innovaties voor veiligheid en defensie. De aanpak wordt ondersteund met gerichte beleidsinstrumenten, aangepaste infrastructuur, professionele begeleiding en passende randvoorwaarden.

3. Verhogen van economische groei en productiviteit

Door het stimuleren van innovatie en van de Vlaamse industrie worden er hefboomen ontwikkeld die bijdragen aan economische groei, werkgelegenheid en competitiviteit van Vlaanderen in veiligheid en defensie.

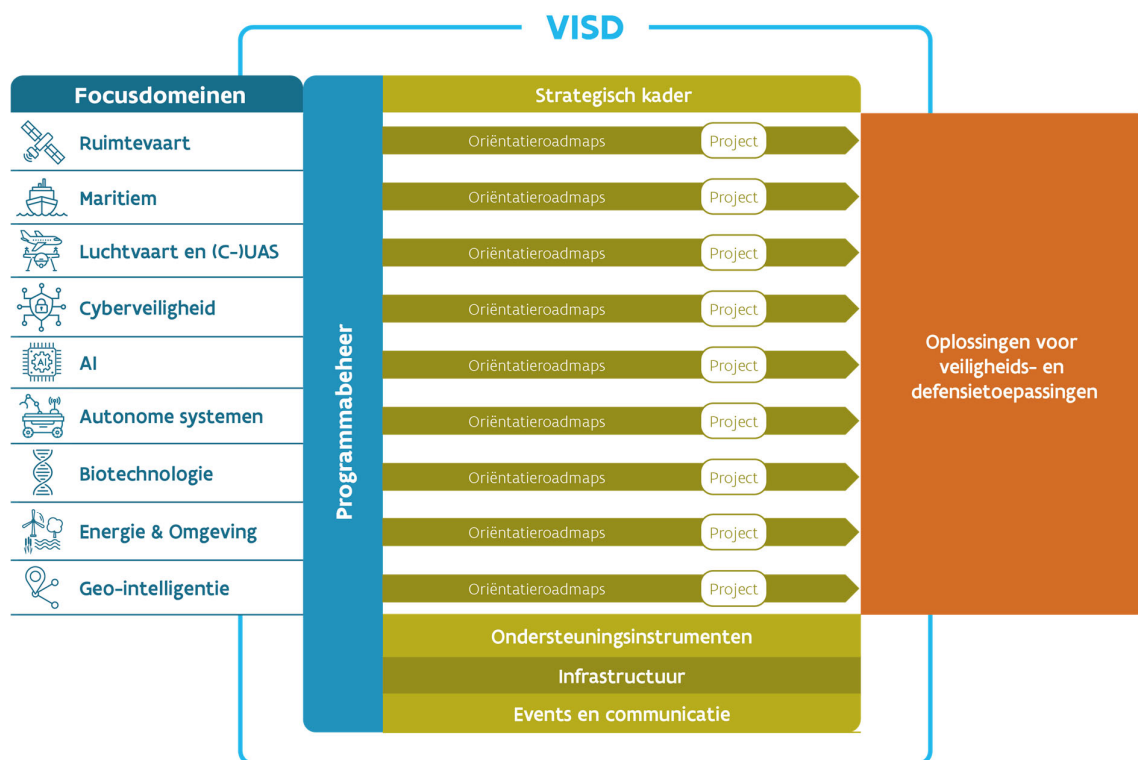
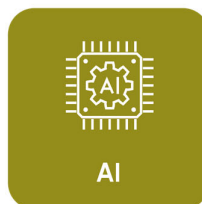
⁶⁵ [Vlaams Defensieplan: Vlaamse troeven voor meer veiligheid | Departement WEWIS](#)

⁶⁶ [VISD strategie | Vlaanderen.be](#)

Toepassingsdomeinen

Technologiedomeinen

3. Energie- en klimaattransitie

3.1 Waterstof: Op 13 november 2020 nam de vorige Vlaamse regering de mededeling 'Een Vlaamse waterstofvisie: Europese koploper via duurzame innovatie' aan.

Elektrificatie is de hoeksteen van een duurzame energietransitie waarin ook koolstofvrije waterstof en waterstofderivaten een cruciale rol opnemen voor de decarbonisatie van sectoren die moeilijk te elektrificeren zijn zoals de zware industrie, vrachtvervoer, scheepvaart en luchtvaart. Waterstof zal tevens een sleutelrol opnemen in het vergroenen van de grondstoffenstroom in de industrie en kan bijdragen aan de ondersteuning van het elektriciteitsnetwerk.

De duurzame energietransitie biedt economische opportuniteiten voor Vlaanderen om haar expertise en kennis in waterstoftechnologie verder te versterken. De Waterstof Industrie Cluster is het industrieel samenwerkingsverband op vlak van waterstofinnovatie dat bedrijven, kennisinstellingen en overheden verenigt onder coördinatie van WaterstofNet als kennis en samenwerkingsplatform.

3.2 Energyville: Onderzoeks- en innovatiesamenwerking in het domein van duurzame energie in Vlaanderen wordt versterkt via complementaire initiatieven die elkaar aanvullen en samen bijdragen aan een versnelde energietransitie. EnergyVille is de onderzoekssamenwerking op het vlak van duurzame energie en intelligente energiesystemen tussen de kennisinstellingen KU Leuven, VITO, imec en UHasselt. De EnergyVille-onderzoeksactiviteiten zijn geclusterd in 8 interdisciplinaire onderzoeksdomeinen. Onderzoeks- en innovatiesamenwerking op het vlak van windenergie in Vlaanderen wordt gecoördineerd door het expertisecentrum OWI CREATE, gecoördineerd door de VUB, UGent en Sirris. Het doel is de innovatie tussen kennisinstellingen en industrie in het domein van windenergie versterken.

3.3 Klimaatsprong⁶⁷: In juli 2025 keurde de Vlaamse Regering de programmanota 2026-2030 'Klimaatsprong voor de industrie: Transitieprogramma voor een koolstofarme en competitieve energie-intensieve industrie tegen 2050' principieel goed. De programmanota is opgemaakt op basis van een evaluatie van de eerste programmanota uit 2023 en een geactualiseerde roadmapstudie die in juni 2025 gepubliceerd werd (Naar een koolstofcirculaire, CO₂-arme en competitieve basisindustrie (Deloitte & VUB-IES)). Op 17 oktober 2025 volgde de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering.

De indicatieve routekaart beveelt aan om tegen 2050 in te zetten op vier thematische transitiepaden, namelijk:

1. Het gebruik van biomassa als energie en grondstof
2. Circulariteit, met voornamelijk hergebruik van kunststof
3. Elektrificatie en verhoogd gebruik van waterstof (H₂)
4. Het afvangen, opslaan en hergebruiken van CO₂ (CCS en CCU)

De langetermijndoelstellingen die in de eerste programmanota 2023-2025 werden opgenomen, blijven ongewijzigd voor de tweede programmanota 2026-2030, met name:

1. Zet een stabiel, haalbaar, coherent, effectief en kostenefficiënt beleid uit
2. Voorzie een rollend programma voor de verdere uitvoering van het industrieel transitieprogramma
3. Financier de transitie
4. Bouw basisinfrastructuur uit die toekomstbestendig en niet-discriminatoir is
5. Lanceer een industrieel steunprogramma voor innovatie en implementatie
6. Werk aan een consistent en realistisch wetgevend kader

Het transitieprogramma Klimaatsprong voor de industrie zet de komende periode in op volgende vijf operationele kortetermijndoelstellingen:

⁶⁷ [Klimaatsprong voor de industrie | VLAIO](#)

1. het versterken van het industrieel transitieprogramma als coördinerend strategisch en tactisch actieprogramma;
2. het omzetten van de (collectieve) infrastructuurbehoeften in een werkbaar plan voor de toekomst;
3. het blijven garanderen van competitieve en voldoende energie;
4. het opbouwen van de economie rond alternatieve grondstoffen, brandstoffen en circulariteit, afgestemd op de industriële transitie; en
5. het versnellen van de klimaatinnovatie in en voor de Vlaamse basisindustrie.

3.4 Vlaanderen Circulair: Op 10 juli 2020 nam de vorige Vlaamse regering de mededeling '*Een transversale werking voor de circulaire economie van Vlaanderen*' evenals de conceptnota '*Circulaire economie beleidsdomein EWI*' aan. Meer dan ooit moeten we zeer bewust omspringen met onze materialen en ervoor zorgen dat de materialen die we vandaag ter beschikking hebben, er morgen ook nog zullen zijn om in onze behoeften te voorzien. Daarom moeten we bewuster produceren en consumeren, minder materialen gebruiken en de kringlopen maximaal sluiten. Het gaat over **consumptiegoederen, bouwmaterialen, bio-economie, maar ook over water, voeding en natuurlijke hulpbronnen**. Door hiermee zorgzaam om te gaan, beogen we tegelijk een gunstig effect op ons ruimte- en energieverbruik.

Het **publiek-privaat partnerschap 'Vlaanderen Circulair'** fungeert als centraal platform. Info op www.vlaanderen-circulair.be

3.5 Vlaams Energie- en klimaatplan VEKP: Het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) 2021-2030 is een transversaal beleidsplan, dat kadert in de verschillende bevoegdheden en overeenkomstige beleidsvelden van de Vlaamse Regering. De ambities van het VEKP zijn een gedeeld engagement van de Vlaamse Regering, waarbij elke minister verantwoordelijkheid opneemt voor zijn/haar beleidsveld(en) en de gehele Vlaamse regering samen voor het geheel.

De Europese verordening inzake de 'Governance van de energie-unie en van Klimaatactie' (EU 2018/1999) legt aan de Europese lidstaten de verplichting op om een Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) op te maken.

De Beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029 stelt dat de Vlaamse Regering zo snel mogelijk na haar aantreden een definitief geactualiseerd VEKP 2021-2030 goedkeurt, dat de Vlaamse bijdrage levert aan de Belgische broeikasgasemissiereductiedoelstelling van 47% tegen 2030 ten opzichte van 2005, in de sectoren die onder de Europese Effort Sharing Regulation vallen ('ESR-sectoren'):

- Transport
- Gebouwen
- Landbouw
- ESR-industrie
- Afval

Op 18 juli 2025 keurde de Vlaamse regering een visienota goed die de goedkeuring inhoudt van de definitieve actualisatie van het VEKP 2021-2030.

Het plan omvat doelstellingen en streefcijfers op het vlak van de reductie van broeikasgassen in de verschillende ESR-sectoren en het aandeel hernieuwbare energie. Het plan beschrijft de concrete maatregelen die genomen (zullen) worden in de verschillende ESR-sectoren om de doelstellingen en streefcijfers te realiseren. Daarnaast omvat het plan maatregelen omtrent de dimensies energiezekerheid en interne energiemarkt, energiearmoede, onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.

Om de doelstelling uit het Vlaams Regeerakkoord van minstens -40% reducties tegen 2030 te kunnen halen, werd daarom in de definitieve actualisatie van het VEKP 2021-2030 bijkomend beleid en maatregelen uitgewerkt in de verschillende ESR-sectoren.

Het voorliggende VEKP 2021-2030 is opgedeeld in acht hoofdstukken:

- I. Inleiding, proces en doelstellingen
- II. Decarbonisatie: broeikasgasemissies en verwijderingen
- III. Decarbonisatie: hernieuwbare energie
- IV. Energie-efficiëntie
- V. Energiezekerheid en interne energiemarkt
- VI. Sociaal klimaatbeleid en energiearmoede
- VII. Onderzoek, innovatie en concurrentievermogen
- VIII. Financiering

Voor details verwijzen we de lezer naar het VEKP 2021-2030⁶⁸.

⁶⁸ [Vlaams Energie- en Klimaatplan \(VEKP\) 2021-2030 | Vlaanderen.be](#)